

Premier Rutte op werkbezoek PamGene, een hi tech bedrijf in de medische sector

FOTO: MICHEL WIJNBERGH

Duurzaamheid biedt farmacie nieuw perspectief

De farmaceutische sector staat in het middelpunt van de belangstelling, met name het prijskaartje en de beschikbaarheid van medicijnen. Duurzaam en circulair ondernemen popt daarbij niet meteen op. Toch is juist daarmee veel winst te behalen. Met een inspiratiegids nemen de brancheorganisaties het voortouw om iedereen in beweging te krijgen.

MARJOLEIN ROGGEN

Goede en veilige medicijnen zijn van levensbelang. Daar is iedereen het wel over eens. Daarom is de hele farmaceutische keten met strenge regels omgeven en duurt het jaren voordat nieuwe medicijnen op de markt komen. De coronacrisis heeft nog maar eens duidelijk gemaakt hoe kritisch en kwetsbaar de farmaceutische keten is. Ook de kosten van medicijnen houden de gemoederen bezig. Aan de ene kant de publieke opinie die de farmacie verwijt goudgeld te verdienen aan innovatieve

‘Inspiratiegids houdt hele keten onder de milieuloep’

medicijnen voor kleine groepen patiënten. Aan de andere kant de sector die benadrukt dat 80% van de medicijnen goedkoper is dan een pakje kauwgom.

Eyeopener

In dat krachtenveld hebben vier farmaceutische brancheorganisaties zich begin 2019 hard gemaakt om gezamenlijk de medicatieketen te verduurzamen. Dat is waar programmamanager Brigit van Soest zich op stort. Een concreet resultaat is de inspiratiegids Duurzame Farmacieketen. In de gids wordt de hele keten samengepakt, uiteengegrafeld en onder de milieuloep gehouden. En bovenal staat de gids vol initiatieven om de milieu-impact van medicijnen te beperken. “Een eyeopener”, oordeelt Van Soest. “Een nieuwe invalshoek om naar onze keten te kijken. De praktijkvoorbeelden laten zien hoe je op verschillende plekken in de keten verspilling kunt voorkomen. Duurzaam adviesbureau Partners for Innovation heeft ons prima geholpen om de gids samen te stellen.” Voor Van Soest is het duidelijk dat je duurzaamheid integraal moet meenemen. “Hoe duurzamer de keten en hoe minder verspilling, hoe minder tekorten en hoe lager de maatschappelijke kosten. Juist op dit dossier kunnen we meer samenwerken. Niet alleen in de keten zelf maar ook met de politiek en het

publiek. Met deze gids willen we iedereen in beweging krijgen.”

Drie pijlers

De Nederlandse farmacie is met een jaarlijkse omzet van € 7 miljard goed voor 7% van de zorgkosten. “Elke schakel in de keten heeft impact op het milieu”, aldus Jos Vlughter van Partners for Innovation. “Zo brengt de sector alleen al elk jaar 417 miljoen doosjes met medicijnen in omloop.” Dat begint al bij de ontwikkeling van medicijnen en dat zet zich door tijdens de productie, het transport, de distributie, de consumptie en de afvalverwerking.” Het duurzaamheidsprogramma onderscheidt drie pijlers om die milieu-impact in kaart te brengen: CO₂-emissie, circulair werken en schoon water.

CO₂-emissie

De medische zorg is goed voor 7% van de totale uitstoot van CO₂ in ons land. Een vijfde daarvan komt op het conto van medicijnen volgens een rapport van Gupta Strategists. Dat komt vooral omdat de productie en het transport energie-intensief zijn. Niettemin heeft ook de farmaceutische industrie de ambitie om in 2050 CO₂-neutraal te zijn. “Je kunt bij de productie groene stroom gebruiken en het vervoer elektrisch maken”, illustreert Vlughter. “Door het internationale karakter heeft Nederland ogenschijnlijk weinig invloed op deze emissie, maar alleen al door efficiënter met medicijnen om te gaan, voorkom je veel CO₂-uitstoot.”

Circulair werken

Op de distributie heeft Nederland meer invloed. Zo brengt de sector alleen al elk jaar 417 miljoen doosjes met medicijnen in omloop. Daarvan worden naar schatting minstens 1,6 miljoen doosjes vernietigd, terwijl er niets mis mee is. Volgens Van Soest wil de groothandel geen medicijnen afnemen die nog minder dan een jaar houdbaar zijn. Dat komt omdat sommige zorgverzekeraars, om kosten te besparen, apotheken belonen om medicijnen voor een zo lang mogelijke periode mee te geven. Zonde als mensen in de tussentijd overstappen op andere medicijnen, genezen of overlijden. Van Soest: “De apotheker is prima in staat de hoeveelheid voor iedere patiënt op maat

‘Bij goedkope medicijnen is het nemen van duurzame maatregelen een kostenpost’

af te leveren. Goed voor de patiënt en het milieu.”

De verspilling van medicijnen tijdens de gebruiksfase is substantieel. 83% van de mensen houdt medicijnen over. Die worden weggegooid of op zijn best ingeleverd. Van Soest: “De verspilling in deze fase kost zeker 100 miljoen euro per jaar, alleen al in Nederland.” Maar liefst 40% procent daarvan kan worden voorkomen. Her-uitgifte van deze niet-gebruikte medicijnen is nu wettelijk niet goed mogelijk en voor het merendeel niet rendabel. Bij dure medicijnen loont het om duurzame maatregelen te nemen. Bij goedkope medicijnen – zo’n 80% kost minder dan € 2,50 per maand – is dat een kostenpost. “Het is duurder om maatregelen tegen verspilling te nemen dan om medicijnen te vernietigen”, aldus Van Soest. Aan patiënten zal het niet liggen. “Uit een enquête blijkt dat 80% het zonde tot zeer zonde vindt om medicijnen weg te moeten gooien. Zeker bij levensreddende medicijnen doet dat patiënten pijn.” Wakker geschud beloven de brancheorganisaties in 2022 onder meer 20% meer medicijnen(verpakkingen) in te zamen en 20% minder te verspillen. Deze belofte is vastgelegd in het Brancheplan Duurzaam Verpakken.

Waternvervuiling

Volgens het RIVM komt elk jaar 140.000 kilogram medicijnresten in het oppervlaktewater terecht door uitscheiding van mensen, landbouw en veeteelt. De hoge concentraties bedreigen de biodiversiteit, de drinkwaterkwaliteit en de volksgezondheid. Daarom heeft de coalitie onlangs een consortium opgericht om kennis te delen tussen waterntechnologiebedrijven, waterschappen, kennisinstellingen en partijen uit de zorg.

De waternvervuiling ontstaat voor 90-95%

door gebruik van medicijnen. Daar valt niet zoveel aan te doen. Sommige mensen gooien overbodige medicijnen thuis weg. Een kwart van hen blijkt ze door de gootsteen of wc te spoelen. Dat gebeurt zelfs door zorgpersoneel, vertelt Van Soest. “Veel mensen weten niet dat dit schadelijk kan zijn. Daarom organiseren we tijdens de ‘Week van Ons Water’ van 10 t/m 25 oktober een landelijke inzameling om burgers bewust te maken wat zij kunnen doen, zoals terugbrengen naar de apotheek.”

Beleidskeuzes

Hoe nu verder? “Genoeg te doen”, verzekert Vlughter. “Het is een enorme opgave om te zorgen voor een houdbaar duurzaam systeem. De sector kan aan de bak. De genoemde initiatieven in de gids kunnen worden uitgebreid en sowieso moet meer worden samengewerkt.”

Van Soest wil met de gids duidelijk maken dat we anders naar medicijnen en uitgifte daarvan moeten en kunnen kijken. Ook de politiek en beleidsmakers. “We willen laten zien wat we al doen en de politiek ervan doordringen dat ze milieu in haar beleidskeuze moet meenemen. Je hoeft niet van alle geneesmiddelen veel voorraden te hebben. Je hoeft niet te grote hoeveelheden medicijnen mee te geven. Je hoeft niet alles zomaar te vernietigen of alleen het goedkoopste doosje te vergoeden. Sta gewoon stil bij iedere pil.” ●●●

● Marjolein Roggen is werkzaam bij Partners for Innovation

Inspiratiegids

Inspiratiegids ‘Op weg naar een Duurzame Farmacieketen’ is een initiatief van de brancheorganisaties KNMP, Bogin, Nephrofarm en de Vereniging Innovatieve Geneesmiddelen. De gids verschijnt rond deze tijd op knmp.nl.